

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: G. J. van den Broek, L. Doedes, G. D. Jordens,
J. F. Ligtenberg, Ch. J. I. M. Welter.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Philosophie Colleges.

Aan de gezamenlijke ondertekenaars van het verzoekschrift, dat 16 Febr. 1900 gericht is tot H. M. de Koningin.

Dezer dagen is mij het volgende officiële schrijven geworden.

1 MEI 1900.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, krachtens Kabinetsrescriptie van 17 Maart 1900 N°. 50 beschikkende op het tot Hare Majesteit de Koningin gericht adres van Ch. Meyll e. a., allen studeerende of gestudeerd hebbende aan de Polytechnische School te Delft, van 16 Februari 1900, waarbij verzocht wordt maatregelen te willen doen nemen, opdat voorzien worde in het tekort van onderwijs aan genoemde inrichting, bestaande uit het gemis aan eene gelegenheid om de van de kweekelingen geëischt wordende theoretische kennis op te doen op eenen algemeen wetenschappelijken of wijsgeerigen grondslag.

Gezien het ter zake ingewonnen ambtsbericht van den Directeur der Polytechnische School van 21 April 1900, N°. 296.

Geeft aan adressanten te kennen, dat aan hun verzoek niet kan worden voldaan.

's GRAVENHAGE 1 Mei 1900.

Aan Adressanten. Geteekend.....

Een afwijzend antwoord was half te voorzien; eene groote teleurstelling heeft voor schrijver dezès met name echter hierin gelegen, dat de beschikking Zijner Excellentie zonder eenige toelichting is kenbaar gemaakt. Het heeft nu den schijn alsof het eenige genoemde advies slechts voor den vorm is ingewonnen en de Minister het verzoek in het geheel niet ernstig heeft opgevat.

Een verzoekschrift met 350 handteekeningen kon kwalijk zonder antwoord blijven; dat er echter niet eens een considerans is gesteld, doet als vanzelf denken aan eene in ons land maar al te gewone miskennis van het belang, dat ook de meer idealistische zijden van het onderwijs voor iedere beschaafde natie hebben.

Zeer zeker staat Z. E. indien zijne gezindheid in dezen door mij niet verkeerd wordt opgevat, met zijn gevoelen allerminst alleen. Hij zoude zich desverkiezend hebben kunnen beroepen op meeningen geuit in vakbladen van onzen eigen kring waarin de door de requestanten uitgesproken wensch wordt uitgelegd als de uiting van een verlangen, dat eigenlijk alleen neerkomt op een streven om in dit of dat opzicht voor studenten van het Hooger Onderwijs niet onder te doen.

Zooverre een zoodanige opmerking rekt is zij alleen te beantwoorden met eene tegenverzekering: het is ons volmaakt onverschillig hoe het onderwijs, waartoe de P. S.

gerekend wordt, blijft heeten; om ijdele nomenclatuur gaat het hier niet; wat wij verlangen is volledig onderwijs, een onderwijs, dat hoewel als vakzaak verbijzonderd, al het licht ontvangt, dat ook eene vakzaak blijft behoeven voor hem, die op de hoogte staan wil van zijn tijd.

Een lager of aanvankelijk middelbaar onderwijs dat zonder opzettelijke lessen in de Spraakleer werd gegeven, zou terecht door een ieder als iets wonderlijk onvolledigs worden aangemerkt, en dit geheel afgezien van de vraag of de betrokken leerlingen later „geleerden” zullen hebben te heeten of niet.

Evenzoo echter is een voortgezet onderwijs, dat zonder de spraakleer der hógere studiën wordt gegeven, een zaak waaraan men iets onthoudt, dat theoretisch noodig heeft te heeten, al is die onontbeerlijkheid niet de voor de hand liggende onontbeerlijkheid van het zoogenoemde practische leven.

Het mag de vraag heeten of men in onze dagen van de school in 't algemeen zelfs niet te véél verlangt, op 't stuk van voorbereiding voor de practijk en of niet omgekeerd het algemeen menschelijk gezichtspunt juist daardoor meer dan goed is wordt verduisterd. Geen onderwijs, van welken aard, ziet zonder schade geheel en al af van de waarheid, dat ieder vakman tevens staat- en wereldburger heeft te zijn en het allesbehalve zonder gewicht is onder welke algemeene gezichtspunten hij in het leven zijne diensten aan de Maatschappij bewijzen zal. Bekend is het dat men aan het ingenieurstype vrij algemeen eene eigenaardige prozaïsche ongemoedelijke wereldopvatting toeschrijft; is daar iets van aan, dan ligt dat niet aan hunne vakstudiën als zoodanig, maar eer aan de afwezigheid van het algemeen theoretische licht, waarin zij hunne bijzondere studiën ten einde hebben moeten brengen. Het is niet in te zien, waarom de kennis van een ingenieur hem speciaal voor ruimere opvattingen ongeschikt zou moeten maken; alles wat in volslagen verbijzondering zonder eenige z.g.n. wijsgeerige voorlichting wordt bestudeerd, leidt tot bekrompenheid, kortzichtigheid en het is niet te veel beweerd, wanneer men zegt, dat in onze dagen van vakverbijzondering ook aan de Universiteiten de gevolgen van de volslagen verwaarloozing der wijsbegeerte in ruime mate zijn te ontwaren. Niet alle menschen behoeven filosofen van beroep te zijn, even weinig als allen taalkundigen behoeven te worden, maar wie geen behoorlijk onderwijs in de spraakleer heeft genoten, heeft geen behoorlijke opvoeding gehad, en hij die geenerlei zoogenoemde logische en meta-physische lessen heeft genoten, mist uit het algemeene gezichtspunt iets overeenkomstigs.

Dit laatste zijn veler onzer beginnen in te zien en dat wij aan onze inrichting een tekort van onderwijs naar wáárheid hebben geconstateerd, wordt niet weggeredeneerd b. v. ook door de opmerking dat de oneindige (zegge eidelóóze) reeks van natuurkundige waarnemingen alleen reeds tot de wording eener wereldbeschouwing geleid hebben.

Elk menschelijk leven leidt daartoe.

Aan volkomen onthouding van wijsbegeerte doen de dieren maar geen menschen en filosofen zijn we allen van natuur, de vraag is maar, hoe hoog onze filosofie stijgt, in welke mate wij ons er in weten op te werken uit bekrompenheden en eenzijdigheden. En even zeker als zuiver subjectieve bespiegelingen zonder het moderne objectieve onderzoek eene eenzijdigheid zijn geweest, even zeker kan ook

objectieve studie ons niet al het noodige leveren: om met eere mensch te zijn behoeven we de specifiek menschelijke bezinning, die in den wandel Wijsbegeerte heet.

Op den duur zal deze algemeene waarheid ook aan regeeringspersonen, aan „practische” staatslieden zich sterker opdringen dan tot dusverre het geval is geweest en het is jammer dat de huidige Minister van Binnenlandse Zaken niet heeft toonen in te zien, dat hij hier eene gelegenheid had om te bewijzen, dat hij zijn tijd eenigermate vooruit was. De volstreekte tegenstelling tusschen nuttige „practische” lessen en noodelooze pure theorie is uit den boeze; alles wat in de een of andere richting „doorstudeert”, behoort dat te kunnen doen onder bestraling van al het licht, dat op zijn vak vermag te schijnen.

Wij voor ons zullen daarom thans uit ons zelve voorloopig trachten te voorzien in het tekort, dat de Regeering op echt Hollandsche wijze alleen ten aanzien van de wijsbegeerte stelselmatig aan onze inrichting schijnt te willen bestendigen.

Wij hebben reeds de toezegging van Prof. Bolland, dat hij ons in den aanstaanden cursus over Logica en Metaphysica een twintigtal voordrachten zal komen geven.

Aan schrijver dezes heeft hij de volgende boeken opgegeven, als aanduiding van het minimum van een filosofisch bibliotheekje, dat hij bij zijn komst graag in ieders handen zou weten:

Uit „Reclam's Universalbibliothek”. Gebonden!

Schwegler's Geschichte der Philosophie.

Spinoza's Ethik.

Kant's Kritik der reinen Vernunft,

” Prolegomena.

” Kritik der praktischen Vernunft.

” Kritik der Urteilskraft.

Fichte's Bestimmung des Menschen.

Schopenhauer's Werke, Nachlass und Briefe, en bovendien Hegels kleine Logik uitgegeven bij Adriani te Leiden.

In de lessen zelve zullen als leggers gebezigd worden de:

Kritik der reinen Vernunft

en Hegels kleine Logik,

„zooveel doenlijk zal mijn onderwijs”, zegt Prof. Bolland, „gegeven worden op de meesterwerken der filosofische letteren zelf.

's Hage, 6 Mei 1900.

CH. MEYLL.

Meiavond.

'k Hang uit mijn raam en heb uitzicht op een gracht, waarlangs zich de kastanjeboomen in hun frischgroenen tooi rijen en aan den overkant een openstaanden winkel.

Kruidenier staat met een juffertje, dat hij aan waren helpt van achter den toonbank te gekscheren, terwijl zijn vrouw met haar arm op een koffiemolen leunt en lacht om hetgeen haar man tot het juffertje zegt en deze laatste gichelend voor de toonbank draait. Anders Delftsche grachtstiltte waarboven de kleine lichtgroene blaadjes. Wat zijn de iepenblaadjes leuk. Vanavond stinkt het grachtwater niet. De meid van den bakker hierover gaat met een mandje naar de kruidenier. Leuk zoo'n meid met haar kraakzindelijk wit voorschotje en schoone japon. Ze loopt langzaam, 't is Zaterdagavond. Ze hangt tegen de deur en luistert naar de geestige kruidenier. 't Juffertje gaat weg, zou het een scharreltje zijn?

Wat worden de kastanjebladeren al groot. Bij een iep duurt het veel langer.

Ploemp, de meid van den slager gooit een emmer leeg in de gracht. Die moet zeker nog werken. De bakkersmeid komt uit de winkel en de kruidenier volgt haar met breede op zij uit doende passen. Hij is voor van avond klaar en morgen is 't Zondag; hij lacht en zegt nog wat tegen de meid, die ook al met loome schreden en eens naar boven kijkend naar huis gaat.

God, wat is het heerlijk, nou is er niemand te zien. Ik doe de gordijnen heelemaal open.

Geen blaadje beweegt, zouden de houtduiven die in den boom nestelen nu al eieren hebben?

Kruidenier naar binnen, winkel dicht, steeds niemand te zien; daar komen twee werklui met vrouwen voorbij, de eene bootst iemands spraak na, hij slibbert, de vrouwen

lachen, ze hebben boodschappen onder den arm. Weer stil, daar komt de automobiel van Gratama aan, o, God ja, ik was aan 't werk, direct omgekeerd en aan de schrijftafel.

D. G.

Werkstakingen.

Het mag inderdaad als bekend worden aangenomen, dat Amsterdam in de laatste weken het tooneel is geweest van tal van werkstakingen, en dat behalve de reeds afgelopen stakingen van schilders en bakkers, en die van de typografen welke verleden week aanving ook stakingen van metselaars en misschien nogmaals van bakkers te wachten zijn. En het zou dwaasheid wezen het recht van den werkmans te ontkennen, om zich te organiseren en stakingen uit te schrijven, indien slechts die stakingen aan eenige algemeene eischen voldoen, die o. a. door den R. C. Volksbond onlangs ten duidelijkste zijn uiteengezet.

Een andere vraag is echter, of niet hierbij aan twee zijden overdreven wordt. Men kan tal van personen aantreffen, die elke werkstaking afkeuren, evenals er ook steeds personen gevonden worden, die ze altijd billijken.

Zou ook hier niet de middenweg de juiste zijn? Ik ben overtuigd dat elke staking beoordeeld moet worden op zich zelf, en in aanmerking genomen alle omstandigheden.

De werkstaking der schilders b.v. was mijns inziens voor velen gewettigd.

Reeds het feit alleen, dat het loon der schilders beneden dat van timmerlieden en metselaars bleef, wees een verkeerde toestand aan, omdat het wenschelijk moet geacht worden een meer uniform-loon te hebben in alle bouwvakken.

Maar nu de typografen-staking.

Als het waar is, wat de patroons hebben neergeschreven in hun antwoord aan het loon-comité, dan valt het niet te ontkennen dat hier het recht aan hunne zijde is. En wat zeker niet goed te keuren was in deze, zelfs indien de grieven der typografen gewettigd waren, en elk ander middel om daarin verbetering te brengen reeds beproefd en mislukt was, wat zeker niet het geval is geweest, zelfs dan was het een fout dat ze Dinsdag iets eischten en reeds Woensdag antwoord wilden hebben. De werklieden klagen over zeuren en sleepend houden bij de patroons, zou een dergelijk overhaasten niet even verkeerd zijn?

En wat dan eindelijk nog iets is waar met kracht tegen moet geprotesteerd worden is tegen het steeds wederkerende lastig vallen van z.g. onderkruipers. Zoolang er nog één is, die aan den arbeid blijft op goed gemotiveerde gronden, zoolang hebben de stakers niet het recht, niet het zedelijk recht, één dier nog werkenden lastig te vallen.

W. J. N.

Arbeidersbeweging.

Mr. Treub en de Sociaal-Demokraten.

Na het coöperatief congres, waar Wibaut en Vliegen het woord arbeidersbeweging hadden gebezigd, daarmee bedoelende de sociaal-demokratische arbeidersbeweging, luchtte de Heer Treub in het Sociaal Weekblad van 14 Oct. '99 over zoo'n gebruik van dat woord zijn ontevredenheid. En nadat Wibaut in de „Sociaal-Demokraat” van 14 Nov. de opvatting der partij dienaangaande nog duidelijk had uiteengezet, gaf de redacteur van het Sociaal-Weekblad in een artikel van 16 Dec. nogmaals uiting aan z'n verontwaardiging over het feit, dat die S. D. A. P.-mannen toch altijd zoo aanmatigend waren.

Alsof de heer Treub bang was dat zijne lezers die fameuze artikelen van zijne pen vergeten waren, rakelt hij in het „Sociaal-Weekblad” van Zaterdag 11. dezelfde grieven tegen de Sociaal-Demokraten nog eens op. Het is naar aanleiding van den titel en sub-titel van het dagblad „Het Volk”. Vindt hij het al aanmatigend dat men ons orgaan „Het Volk” noemde, veel meer ergert hem het aanhangsel van dien naam: „Dagblad voor de Arbeiderspartij”. De arbeiderspartij, zegt de heer Treub, bestaat niet, zoomin als „de arbeidersbeweging” waarvan de sociaal-demokraten zich gaarne het monopolie toeëigenen. Er is eene soc. dem.

arbeiderspartij, een (vrijzinnig-demokratisch) Nederlandsch Werkliedenverbond, een roomsch katholieke volksbond, een anti-revolutionaire werkliedenvereniging „Patrimonium”, maar de arbeiderspartij is er niet. De soc. dem. weten dat even goed als wij; zij ontkennen niet en kunnen niet ontkennen, dat niet alleen van alle arbeiders, maar zelfs van de georganiseerde arbeiders slechts een minderheid zich bij hun partij heeft aangesloten; zij weten dus ook dat — hoe hoog hunne verwachtingen voor een verre toekomst ook gespannen mogen wezen — er op dit oogenblik van eene één en ondeelbare arbeiderspartij geen sprake is, en in een onafzienbare toekomst ook geen sprake zijn zal. Toch schromen zij niet, tegen beter weten in, hun orgaan den volke voor te zetten als dat van de, zelfs in de meest verhitte verbeelding geen werkelijk bestaan hebbende arbeiderspartij.”

Het dwaze van dit geschrijf des heeren Treub is nu, dat hij tegen alle billijkheid en logika in, van ons eischt dat wij ons oordeel over arbeiderspartij en arbeidersbeweging zullen gaan opbouwen, in plaats van op onze eigene overtuiging, op den basis van zijne maatschappijbeschouwing. Dat hij den sociaal-demokraten het recht wil ontzeggen sociaal-demokratisch te denken.

Algemeen genomen is ieder georganiseerd streven van arbeiders om hun positie te verbeteren te rangschikken onder het begrip arbeidersbeweging. Dat streven is echter veelsoortig. Het eenvoudigste, op den laagsten trap van ontwikkeling, is wel de poging van een aantal werklieden van eenzelfde onderneming om van den patroon loonsverhooging, verkorting van werktijd, of eenig andere verbetering hunner arbeidsvoorwaarden te verkrijgen. De hoogst ontwikkelde vorm van arbeidersbeweging is de sociaal-democratie. Tusschen die twee een massa andere fasen van de beweging, hoe hooger ontwikkeld, hoe dichter bij de laatste.

De sociaal-democratie is daarom voor ons de op dit oogenblik hoogste vorm van arbeidersbeweging, de arbeidersbeweging, omdat ze naar 't ons voorkomt de vervulling is van de historische taak der arbeiders. De bloote economische actie, zich uitende in tijdelijke oorlogen tegen de kapitalisten, is voor ons iets onvolledigs. Daar gaat het alleen om de verbetering van de levensomstandigheden, in 't algemeen om de verhooging van de waarde der arbeidskracht in het loonstelsel. Het proletariaat heeft echter nog iets anders te doen. Het heeft de revolutionaire taak om de kapitalistische orde te vervangen door de socialistische, die reeds groeiende is in hare schoot. Voor ons bestaat er in de maatschappij een klassenstrijd, is de geschiedenis na de oplossing van de communistische gemeenschap der oudheid, de geschiedenis van klassenstrijden. „Unterdrückte und Unterdrücker standen in stetem Gegensatz zu einander, führten einen ununterbrochenen Kampf der jedesmal mit einer revolutionären Umgestaltung der ganzen Gesellschaft endete oder mit dem gemeinsamen Untergang der kämpfenden Klassen”, zooals het communistisch manifest zegt.

Evenals het de taak der bourgeoisie was de feodale maatschappij te vervangen door de burgerlijke orde, zoo zal het proletariaat de maatschappij van nu doen plaats maken voor de socialistische gemeenschap. Dit is het doel der arbeidersbeweging. De arbeidersbeweging die streeft naar de vervulling van die taak is de arbeidersbeweging bij uitnemendheid. Zij is de sociaal-democratie.

Degenen die, zich den klassenstrijd bewust, de partij van het proletariaat uitmaken, zijn de sociaal-demokraten. Tegenover alle conservatieve of reactionaire machten staan zij als de revolutionaire arbeiderspartij.

Zeker, er zijn andere arbeiders-organisaties dan de S. D. A. P. Maar stellen zij zich in den klassenstrijd partij? Is hunne beweging wanneer zij er eene voeren, revolutionair, is zij somtijds niet veeleer gericht op bestendiging van het kapitalistische loonstelsel dan op de terzijdestelling daarvan?

De heer Treub noemt het A. N. W. V., den R. K. Volksbond, Patrimonium! Het Werklieden-Verbond dat niet eens krachtig aan de kiesrecht-beweging deelneemt, dat de politiek der radicale of vooruitstrevend-liberale heeren volgt, allesbehalve eene arbeiderspolitiek. De Volksbond, die geen ander raison d'être heeft dan het tegenwerken van de sociaal-democratische beweging, het onzelfstandig houden van de katholieke arbeiders; waarin slechts het gezag van den priester geldt. Patrimonium dat als een willooze schuit achter een sleepboot in de maatschappelijke zee

wordt meegenomen door de anti-revolutionaire bourgeoisie. Noemt de heer Treub een dezer lichamen een bestanddeel van de arbeiderspartij. Komen bij den redacteur van 't Sociaal-Weekblad dan de anarchisten misschien ook nog in aanmerking? En de arbeiders-rederijkerskamers en de begrafenisfondsen?

Voelt de heer Treub niet dat hij een mal figuur maakt wanneer hij op zoo'n manier de sociaal-demokraten te lijf gaat?

Schrijvende als hij deed stelt de heer Treub ons voor de keuze: of te meenen dat hij tegen beter weten in zijn aanmerkingen maakte, of te twijfelen aan z'n juist inzicht in onze opvattingen. Het kiezen van 't eerste zou behalve een lompheid, — eene lompheid die de heer Treub den sociaal-demokraten niet spaart — ook een negatief compliment aan des schrijvers handigheid zijn. Want wie tegen beter weten in zóó schrijft is niet slim. We kiezen dus het tweede. En we kunnen dat met des te meer gerustheid doen, omdat de heer Treub ons in den laatsten tijd, door meerdere malen den plank mis te slaan, voor deze meening niet weinig grond heeft gegeven.

Het juiste inzicht in de sociaal-democratische denkbeelden is niet des Amsterdamschen hoogleeraars. Inderdaad hij had gelijk toen hij reeds in 1891 — in eene rede voor de sociaal-democratische partij ter zijner woonplaats — den naam „radicaal” dien de liberale Burgerplicht-mannen hem en zijne vrienden hadden gegeven, niet goed vond. Radicaal is zijn denken niet. Van doordringen tot op den „radix” is althans in deze materie weinig sprake.

't Is al oppervlakkigheid.

* * *

W. J. N. en de Typografen.

W. J. N., evenals prof. Treub, heeft zijn nieuws over de typografen-staking uit „Het Handelsblad” en baseert zijn oordeel op de voorstelling die de heer Boissevain van de zaken heeft gegeven. Verwondert het ons van den redacteur van 't Soc. Weekbl., tevens directeur van het Bureau van Sociale Adviezen, den demokraat M. W. F. Treub, dat hij zijn oordeel over een loonstrijd vormt op de inlichtingen der patroons alleen, voor W. J. N. bewijst het ons dat hij, althans de vorige week, nog niet voldaan had aan den welgemeenden raad van Rutgers en mij, n.l. om zich te abonneren op „Het Volk”. Had W. J. N. ook in dat blad eens iets over de typografen-staking gelezen, dan was het hier boven geplaatste stukje van zijne hand of niet geschreven of voor het ter perse gaan terug genomen.

W. J. N. verwijt den stakers dat zij 1e niet elk ander middel hebben beproefd om aan hunne eischen voldaan te krijgen, vóór ze tot staking zijn overgegaan. Hij zal hiermee wel bedoelen dat de typo's de Permanente Commissie voorbijgegaan zijn. 2e het ultimatum van 24 uur. Het is de moeite waard eens na te gaan in hoeverre deze verwijten rechtmatig zijn.

Op eene openbare vergadering, den 1en Maart van dit jaar door acht typografen-vereeningen bijeengeroepen, werden verschillende tarieven voorgesteld die in de huis-houdelijke vergaderingen der afzonderlijke vereeningen waren ontworpen. Uit deze voorstellen werden de eischen opgemaakt, zooals zij in de loonbeweging, die men toen reeds voorbereidde (wat geen geheim was), zouden worden gesteld. In die zelfde vergadering werd eene commissie van vijf leden benoemd, welke de opdracht had de tarieven in de Permanente Commissie (een gevolg van de loonbeweging van 1894) toe te lichten.

Bij niet-inwilligen der eischen zou die commissie van vijf zich direct omzetten tot een loon-comité, dat de beweging dan verder zou regelen. Het verzoek van de commissie om de eischen bij de P. C., te mogen toelichten werd afgewezen. Toen nu de afgevaardigden van den A. N. T. B. *) de eischen overnamen en in de P. C., ter sprake brachten, weigerden de patroons en op in te gaan. De commissie werd nu onmiddellijk loon-comité, en de staking werd voorbereid. Ziehier wat er van waar is dat de typografen de Permanente Commissie zouden zijn voorbijgegaan! De Permanente Commissie heeft de eischen der arbeiders op de meest onhebbelijke wijze afgewezen. Er was alles behalve reden om zich daarbij neer te leggen.

*) Algemeene Nederlandsche Typografen Bond, de oudste der nu in ons land bestaande vakvereeningen, opgericht 1 Juni 1866,

Nu het ultimatum van 26 April. Aan de patroons werden Dinsdag 26 Mei de eischen in druk medegedeeld en antwoord werd verzocht des Woensdags voor 6 uur 's avonds. Dit noemen de patroons, dit noemen ook de heeren Treub en W. J. N., een schande. Zoo plotseling eischen te stellen!

Ik wil even enkele dingen vertellen. De typografen hebben, zooals de arbeiders in verscheidene andere vakken. hun orgaan: „Ons Vakbelang”. Wat in dat orgaan gepubliceerd wordt, kan ter kennis komen van allen die er bij geïnteresseerd zijn. Lezen de patroons het blaadje niet en zijn ze daardoor niet voldoende op de hoogte van wat er onder hunne gezellen (heerlijk woord uit den gildentijd, hoe weinig toepasselijk op de moderne loonarbeiders) omgaat, dan is dat hun schuld en niet aan hun personeel te wijten.

Ik zag enkele nummers van „Ons Vakbelang” nog eens door en maakte de volgende aantekeningen:

In „Ons Vakbelang” van 15 Januari wordt gesproken van een aanstaande vergadering ter beraadslaging over eene beweging ten gunste van een korteren arbeidstijd.

In „O. V.” van 15 Maart vindt ik een stuk over de vergadering die den 1en Maart gehouden was, en waarin de eischen werden vastgesteld.

Tevens wordt daarin medegedeeld dat het looncomité reeds begin Maart eene circulaire heeft rondgezonden, waarin de typo's worden opgewekt tot het storten van een uur loon voor de aanstaande beweging.

Ook zegt „O. V.” van 15 Maart zeer beslist dat, indien de Perm. Comm. de eischen afwijst, het tot eene staking zal moeten komen.

„O. V.” van 1 April bevat weer een groot artikel getiteld „De beweging te Amsterdam”. De typografen zijn vast besloten te winnen: hunne eischen zijn rechtmatig.

In „O. V.” van 15 April worden typografen van andere plaatsen in Nederland gewaarschuwd bij een eventueel uitbreken der werkstaking geen onderkruipersdiensten te verrichten. Het looncomité vraagt geldelijken steun van vakgenooten.

Dit alles ging voorafaan den 26en April, toen den patroons het Ultimatum werd gesteld. Is het nu billijk hier te praten van „plotseling gestelde eischen” zooals de heer Boissevain doet? Had de edele „Handelsblad”-redacteur het zich wat minder druk gemaakt met z'n rederijkerij over buitenlandse rechtskwesties, wellicht had hij dan den tijd gevonden om van de beweging, die sedert begin 1900 reeds in de graphische vakken werd voorbereid, notitie te nemen, en had hij den arbeiders met zijn phrasen over eerlijkheid minder onrecht gedaan. De strijder voor het recht.

Is de termijn van het Ultimatum onbehoorlijk kort? Is het een schandaal binnen 24 uur antwoord te vragen? Maar moesten de arbeiders dan wachten tot hunne patroons de omstandigheden zóó hadden gemaakt dat eene staking van weinig uitwerking kon zijn. Moeten arbeiders misschien aan de heeren patroons een briefje schrijven: compliment, en wanneer of meneer het goed vindt dat wij gaan staken?

Had de heer N. ook gelezen het manifest der arbeiders, dat in „Het Volk” van Donderdag 3 Mei, en het hoofdartikel dat in dat blad van 4 Mei voorkomt, dan zou z'n oordeel anders geweest zijn dan nu.

* * *

De R. K. V.

W. J. N. zwaait lof toe aan den R. K. V. die zoo duidelijk de eischen formuleerde voor eene werkstaking. Hij zal hiermee wel op het oog hebben de verklaring die het Centraal Bestuur van den Volksbond in zijne vergadering van 22 April opmaakte. Wist W. J. N., zooals wij het weten, welke de rol is dien de Katholieken ten opzichte der arbeidersbeweging hebben te spelen, dan zou hij zeer goed gekozen achten den naam dien Troelstra aan deze verklaring gaf: „Een proclamatie van de geestelijke adviseurs”. Hij zou dan begrijpen dat het eigenlijk maar op sub. 6 der verklaring aankomt n. l. de R. K. V. „besluit dat geen vakvereniging van den R. K. V. in staking kan gaan, wanneer deze niet is erkend en goedgekeurd door het afdelingsbestuur, waartoe die vakafdeeling behoort”. En hij zou inzien dat de heele verklaring dus feitelijk hierop neer komt, dat de geestelijke adviseurs in arbeidersaanlegenheden de baas zijn en de baas willen blijven.

Men behoeft maar weinig opmerkingsgave te hebben om het karakter van de katholieke arbeidersorganisaties te

vatten. De katholieke kerk greep de organisatie (of quasi organisatie) der arbeiders aan na den Encycliek „Rerum Novarum” dien Paus Leo den 17en Mei 1891 uitvaardigde. Openlijk wordt het in dat stuk erkend dat het doel der kerk is om de zelfstandige organisatie der arbeiders tegen te werken. Geen klassenstrijd, maar harmonie van belangen. Dus reeds op burgerlijken grondslag werd de Volksbond gebouwd. Geen vrijheid voor de arbeiders in hunne vereenigingen. In ieder bestuur een geestelijk adviseur die een overwegende stem heeft, besluiten kan doen vallen, aangenomen besluiten kan opzenden naar den bisschop die ze vernietigen mag. Doet de vereeniging iets tegen den zin der geestelijkheid, dan kan de bisschop haar gewoon ontbinden. Z'n lidmaatschap der vereeniging kan de arbeider verliezen, wanneer hij bijv. niet genoeg naar de Mis loopt, wanneer hij zijne kinderen niet geregeld naar een katholieke school stuurt, wanneer hij vergaderingen bezoekt, couranten of boeken leest, welke de heeren pastoors schadelijk achten, wanneer hij wil huwen met een niet-katholiek meisje. Enz.

Wil W. J. N. er iets meer van weten, hij neme de moeite om eens te lezen de brochure van Troelstra „Arbeidersbeweging en encycliek”, of het artikel „De Katholieken in de arbeidersbeweging” van Spiekman in het Sociaal Weekblad van September 1898. Of wel hij lette eens op hoe dikwijls de Volksbond andere arbeidersorganisaties bij loonbewegingen tegenwerkt, verraadt. Hij leze af en toe eens Katholieke bladen. Ik herinner hem bijv. aan het schandelijke stuk dat ik verleden week in dit blad deed overdrukken: „Gods Beschikking” waarin een Katholiek zelf erkent dat de kerk de arbeiders koest houden wil met hun voor te praten dat hun eindeloos lijden Gods onafwijsbare beschikking is!

Ook kan ik W. J. N. wel aanraden eens op een fabriek, waar volksbond-leden en bestuurs-leden werken, zijn oogen den kost te geven. Hij zal bemerken hoe groot de dwingelandij van de geestelijkheid is. Het zal hem niet meer twijfelachtig zijn dat de Katholieke „arbeidersorganisatie” in het algemeen geen andere bestemming heeft dan het belang van den kapitalist te dienen ten koste van het geluk der proletariërs.

Tot nog toe zag W. J. N. misschien in de Katholieke geestelijken enkel vertegenwoordigers van een godsdienstig stelsel. Voortaan moge hij ze ook beschouwen als steunpilaren van het kapitalisme, als agenten van het behoud.

Ik hoop dat Katholieke studenten, als ze het hiermee niet eens zijn, er tegen opkomen zullen met argumenten.

* * *

Onderkruipen.

Een onderkruiper pleegt verraad aan de zaak der stakende arbeiders. Daartoe mist hij als arbeider „het recht, het zedelijk recht.”

Ontkent W. J. N. „het zedelijk recht” van stakers om den onderkruiper in zijn laag bedrijf te belemmeren, dan moet hij ook ontkennen het recht om in tijd van oorlog den soldaat, die zich aan verraad schuldig maakt, daarover „lastig te vallen”.

Zedelijk recht en wettelijk recht zijn er twee. Al hebben de stakers het zedelijk recht onderkruipen te verhinderen, het wettelijk recht hebben ze niet. De wet huldigt de „vrijheid” van den arbeid, die hier niets anders is dan de vrijheid van onderkruipen. En politie, ja desnoods leger en vloot, staan den patroons ten dienste om het recht van den onderkruiper op arbeid te handhaven. *) Alles in het belang der arbeiders, nietwaar?

J. W. A.

*) Een agent van politie die onlangs bij eene typografen-staking in Bolsward verklaarde het met de stakers eens te zijn, werd om die reden ontslagen!!

Men lette ook eens op hoe onmatig zwaar de straffen zijn waarmee stakers hun „lastig-vallen” van onderkruipers moeten boeten.

Rechtspraak.

Er is geen klassenjustitie in Nederland.

Twee studenten die groenen mishandelen onder het motto opvoeding krijgen ieder f50.— boete, en een derde 5 dagen.

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 10 MEI 1900.

Twee bootwerkers waarvan één de teugels grijpt van het rijtuig waarin een kameraad-onderkruiper; een ander eenvoudig roept „verzuip 'm maar”, zonder verdere daadwerkelijkheden, krijgen respectievelijk 6 maanden en 1½ maand.

Er is geen klassenjustitie in Nederland.

Twee bedienden van Van 't Lindenhout die een zieke jongen uit zijn bed trekken en mishandelen krijgen ieder f10,— boete; de verantwoordelijke patroon krijgt f10000 legaat.

Twee stokers die een onderkruiper uit zijn kooi halen krijgen 2 maanden en 3 maanden.

Er is geen klassenjustitie in Nederland.

Politieambtenaren die met verkrachting van hunne bevoegdheid kalme Meibetoogers of rustige werkstakers met den knoet uit elkaar ranselen maken promotie.

Een agent van politie die zonder plichtsverzaking bekend voor de stakers te zijn wordt ontslagen.

Er is geen klassenjustitie in Nederland.

Men mompelt dat een krijgsraad een verstandig humaan vonnis zou hebben geveld tegen een student in de rechten.

Er is geen klassenjustitie in Nederland.

Een patroon die zijn arbeiders misschien voor duizenden besteedt door overtreding der arbeidswet krijgt f5.— f50. boete.

Eene arme vrouw die een paar gulden steelt en die al reeds heeft teruggegeven krijgt f15.— boete na een eisch van 4 maanden.

Een ander die in diepe armoede een flesch pepermunt wegneemt krijgt 2 maanden.

Een vrouw van een diamantbewerker die bij werkeloosheid van haar man eenige kennissen f90.— afzet een jaar gevangenis.

Er is geen klassenjustitie in Nederland.

Een werkgever, die door onvoldoend materieel oorzaak is van den dood van een jongen van 15 jaar wordt vrijgesproken.

Een zeeman die 8 stuivers stal krijgt 2 jaar.

Er is geen klassenjustitie in Nederland.

Drie arbeiders waarvan het beste deel van het volk overtuigd is dat zij onschuldig zijn, of althans twijfelt aan hun schuld blijven ondanks protestmeetings, ondanks revisiewet, ondanks den voorspraak van enkele eminente rechtskundigen, ondanks beëdigde verklaringen tot 12 jaar toe in de gevangenis.

De rechtercommissaris informeert bij den burgemeester of getuigen ten gunste der gebroeders, ook lid zijn van zekere vereeniging die den klassenstrijd erkent.

Wie zich tot tolk maakt van den twijfel die velen koesteren en een ambtenaar beschuldigt, met de uitsluitende bedoeling de gevorderde nieuwe verklaringen onder eede te doen herhalen, krijgt een maand ondanks een geheele rechtbank, die hem vrijspreekt, overtuigd dat zijn optreden in het algemeen belang was.

In Nederland is geen klassenjustitie. Daar zegeviert „Het Recht” voor alle eeuwen.

S. J. R.

ADVERTENTIEN.

Het bestuur van den NED. STUD. ROEIBOND maakt bekend, dat dit jaar geen toegang tot den wedstrijd te Haarlem zal gegeven worden aan booten, die de goede orde dreigen te verstoren. Aanvragen voor toegangskarten moeten vóór 23 Mei geschieden.

Namens het Bestuur,
Th. VAN DOORNINCK,
Secretaris.

„De zedelijke opvoeding van den soldaat”.

Langen tijd was het werkje van den heer Smits over de cirkelquadratuur eenig in zijn soort.

Goddank, eindelijk, na lang wachten heeft een collega van bovengenoemde grootheid, de 1e luitenant van het Nederlandsche leger, de heer Meyboom een werkje de wereld ingeschopt dat onder den titel „de zedelijke opvoeding van den soldaat” een waardig pendant vormt van het werkje over de almachtige π .

Een pendant niet alleen naar vorm van uitgave, neen ook naar stijl en inhoud. De stijl even grootsch, even verheven, de inhoud even prullig, even belachelijk.

Wat de heer Meyboom heeft getracht te bereiken is onduidelijk. Zeker wist hij met zijn tijd geen raad en is gaan snorren in boekjes over onze vaderlandsche geschiedenis, en heeft daaruit prachtige indrukwekkende feiten gehaald uit het leven van wachtmeester die, en korporaal die, ter illustratie van zijn product over vaderlandsliefde..., vorstenliefde (telg uit het doorluchtige huis Oranje)... trouw aan het vaandel... zelfopoffering... zelfverloochening... eergevoel (geen militair; lees het hoogst interessante verhaal van den overreden bedelknaap)... Moed, Beleid en Trouw (bij verkorting M. W. O.) enz. enz.

De indeeling hoogst praktisch; genre Knapper, leerboek der planimetrie. Eerst theorie dan voorbeelden.

En welk een theorie. Beginnend met niets, opbouwend tot niets. Pardon, tot die soldatendeugden, hierboven aangegeven.

Eenige voorbeelden. Ik citeer uit het hoofdstuk Vaderlandsliefde (theorie):

„Bepaalt zich de liefde in het kind eerst tot zijne moeder, de ouders en het huisgezin, langzamerhand breidt deze genegenheid zich uit tot den familiekring, vervolgens tot de vrienden en kennissen; daarna tot de plaats der inwoning. Als gevolg van de geestelijke ontwikkeling, de uitbreiding van den gezichtskring strekt die genegenheid zich vervolgens uit tot de provincie en eindelijk tot het vaderland en de koloniën.

Welke schoone climax”.

Uit het hoofdstuk eergevoel en militaire eer (voorbeelden):

Eerbied voor zich zelve.

„Waar is nu uw vesting”, werd een officier spottend gevraagd door zijn vijanden, die hem hadden gevangen genomen.

„Hier” was het stoute antwoord en hij legde zijn hand op het hart.

Hoe roerend.

Ik hoop dat deze voorbeelden er toe mogen bijdragen dat zij die oogenblikkelijk hun krachten en tijd geven ten dienste van het vaderland zich dit werkje zullen aanschaffen.

De prijs is gering, slechts 40 cts, en niet alleen dat zij zullen leeren dat „de militaire stand is het sieraad der maatschappij” zij zullen in de rust het begrip soldaat kunnen bestudeeren op even aangename wijze als de droge Nederlandsche grammatica uit de Vermaakelijke Spraakkunst van Van Lennep.

Hoe de man de medewerking heeft kunnen krijgen van een kolonel en een majoor is mij een raadsel, maar last not least hoe hij een uitgever voor zijn werk heeft kunnen vinden.

S.

ANTON VAN DE SANDT,

Assistent voor de schoone bouwkunde aan de Polytechnische School, te Delft.

REPETITOR.

ROTTERDAM.

Binnenweg 126.

Assurantie Maatschappij
tegen **Brand**schade
DE NEDERLANDEN van 1845.

's Gravenhage, Kerkplein, hoek Prinsestraat. — Amsterdam, Sophiaplein. — Rotterdam, Zuidblaak 56. — Breda, Prinsenkade. — Alkmaar, Langestraat. — Nijmegen, In de Betoustraat 8. — Groningen, Pelsterstraat 6. — Zutphen.

Hoofd-Directie te 's Gravenhage:

CAREL HENNY, Directeur;
Mr. J. J. HENNY, Adj.-Dir.

Grondkapitaal f 4,000,000,00
Reserves ult. 1899 „ 1,944,100,00
Betaalde Brandschaden tot ult. 1899. „ 19,521,500,00

Verzekering tegen **BRAND-** en **INBRAAK**schade tegen vaste en zeer billijke Premiën zonder Inleggelden of Nabetalingen.

Tot Vertegenwoordiger der Maatschappij is benoemd de Heer W. WALTMAN te Delft.

Ondergeteekende bericht dat hij zijn Zaak in
WAPENS en JACHTBENODIGDHEDEN
weder geopend heeft **MOLSLAAN 90.**

Aanbevelend,
C. F. SCHILLING.

CORPSBEELD.

IN DEN TECHNISCHEN BOEKHANDEL VAN
J. WALTMAN JR. LIGT TER TEEKENING EEN
INTEEKENLIJST VOOR HET NIEUWE

CORPSBEELD

WAARVAN EEN AFGIETSEL IN DEN WINKEL
TER BEZICHTIGING IS.

BOEKDRUKKERIJ J. WALTMAN JR.

BINNENWATERSLOOT 33.

BEVEELT ZICH AAN VOOR HET LEVEREN VAN
VISITEKAARTJES, INVITATIEKAARTEN, PROGRAMMA'S,
BALBOEKJES, MENU'S, CONVOCATIEBILJETTEN,
DIPLOMA'S, KWITANTIEN, REGLEMENTEN, STATUTEN,
ENZ. ENZ.